

Capeta

ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Anul XV nr. 734

vineri 20 decembrie 1963

8 pagini 25 bani

AVANCRONICĂ DE VACANȚĂ

Ca în fiecare an, mil de elevi frunțași la învățătură își vor petrece zilele de odihnă ale vacanței în pitoreștiile și tradiționalele localități ale sporturilor de iarnă. Printre ei se numără și mulți elevi de la Școala medie nr. 7 „I. L. Caragiale” din Capitală. Colectivul profesorilor de educație fizică din această școală a pregătit de pe acum un caiet cu scoarțe groase de carton, un veritabil „jurnal de bord” care cuprinde deocamdată, itinerariile excursiilor ce vor fi făcute de elevi de la Bușteni, unde se va stabili tabăra lor. Sunt prevăzute de asemenea, pentru popasurile ce vor avea loc la cabane, seri de cîntece și poezie, concursuri, întreceri sportive.

Tot la Bușteni se vor stabili în timpul vacanței numeroși alți elevi din Capitală: cei de la școlile de 8 ani nr. 4, nr. 5, nr. 56, de la școlile medii „Mihail Sadoveanu”, „D. Cantemir”, „Mihail Eminescu”, „Al. I. Cuza”, „Al. Sahia”.

În stațiunile de pe Valea Prahovei vor sosi, în zilele vacanței de iarnă, și elevii din Constanța și Timișoara care vor participa la concursuri de schi, de săniuș și la întreceri sportive.

Un obiectiv de mare atracție al vacanței îl constituie tabăra de la Muntele Mic unde vor sosi, pentru 10 zile, cei mai buni elevi (aproape 300) de la școlile medii cu program special de educație fizică și de la școlile, sportive de elevi din întreaga țară.

În același timp, elevii din Oradea și Cluj își vor da întâlnire la Sfîna din Vale, cei din Tg. Mureș, Reghin și Bistrița se vor îndrepta spre tabăra școlară de iarnă de la Toplița, iar cei din școlile sătmărene și băimărene vor poposi la Complexul turistic de la Borșa. Elevii bănățeni se vor opri la pitoreștiile cabane din jurul barajului de la Văliug, cei din Iași, Bacău, Botoșani, Suceava și Birlad sînt așteptați la cabanele din Rarău, în timp ce copiii harnicilor mineri din Valea Jiului vor urca spre cabanele din Păiș și Retezat.

Am dat aici o imagine cu totul succintă a drumurilor pe care le vor străbate în vacanță elevii școlilor noastre. Ea arată însă grăitor că se acordă copiilor patriei, preocuparea de a-l face să petreacă zile frumoase, pline de bucurii.

• Un mare număr de profesori din întreaga țară vor participa, spre sfîrșitul acestei luni, la consfăturile pe care le organizează S.S.M.F. la Baia Mare și Hunedoara. În cadrul acestor consfătuiri vor fi dezbătute teme privind activitatea cercurilor de elevi și colaborarea profesorilor de matematică, fizică, lucrări practice și desen.

• Recent a avut loc în Capitală o interesantă și spectaculoasă manifestare sportivă: dubla întîlnire sportivă internațională între selecționatele școlare de gimnastică și baschet ale R. P. Romîne și R. P. Ungare. Victoria a revenit la

gimnastică elevilor romîni, iar la baschet selecționatei oaspeților.

• Teatrul Național „I. L. Caragiale” a pregătit pentru elevii școlilor medii câteva interesante matinee poetice, cu teme foarte atractive: „Primii noștri poeți” (conferențiar Romulus Vulpescu), „Vasile Alecsandri” (conferențiar Mihai Gafița), „Din poezia post-eminesciană” (conferențiar George Ivașcu).

• În zilele vacanței elevii Școlii medii nr. 6 din București vor avea o plăcută

surpriză: vor putea patina pe un patinoar artificial amenajat chiar în școala lor. La amenajarea acestui patinoar au lucrat, sub conducerea profesorului de educație fizică, numeroși elevi din clasele mari ale școlii.

• Recent, elevii Școlii generale de 8 ani din comuna Gănești, raionul Tirnăveni, au vizitat, însoțiți de profesorii lor, Fabrica de zahăr și Termocentrala electrică din Luduș, regiunea Mureș Autonomă Maghiară. Excursia a dat elevilor prilejul să cunoască aspecte concrete ale mecanizării și automatizării producției.

În cancelarie, la sfîrșit de trimestru

A trebuit deunăzi să aștept câteva minute, în cancelaria Școlii medii nr. 3 din Ploiești, pe directoarea acesteia. Trecusem înainte prin câteva clase și am simțit de îndată, printre copii, atmosfera atât de caracteristică ajunului de vacanță. Pluteau parca aievea, printre șirurile de bănci, imaginile pîrtilor albe de munte, ale carnavalurilor fastuoase, ale brazilor încărcăți de mult așteptatele daruri. În cancelarie, însă, atmosfera era sobră: se încheiau mediile, se pregătea ședința consiliului pedagogic pentru analiza muncii de la sfîrșitul trimestrului. Dar era o activitate care, pentru profesori, conține motivul unor satisfacții cel puțin echivalente cu cele pe care vacanța le aduce elevilor. Căci nu puține sînt notele bune trecute în cataloage și nu puține sînt cazurile în care profesorii, ajungînd în dreptul cîte unui nume, gîndesc: „vezi, dacă te ții serios de el, Ionescu (Petrescu sau Vasilescu) dovedește că-i în stare să ia și zece!”.

Concentrată, cu o cută vagă strecurată între sprîncene, profesoara Florica Popescu calculează mediile. Operația matematică, limitată în termeni arizi și preciși, ascunde înăpoia ei o întreagă lume de probleme. Este lumea clasei a XI-a „A”. Cutare elev a luat 8 la lucrarea scrisă și trei de opt la oral. Sînt simple cifre. Pentru profesoară ele reprezintă însă indicii unui început de evoluție și al unei stăgnări. Anul trecut a avut 7. Acum învață mai bine. Dar de ce s-a oprit doar la plafonul „opt”? „Ho țărît, conchide profesoara, în trimestrul doi trebuie să-l ajut să spargă plafonul!”.

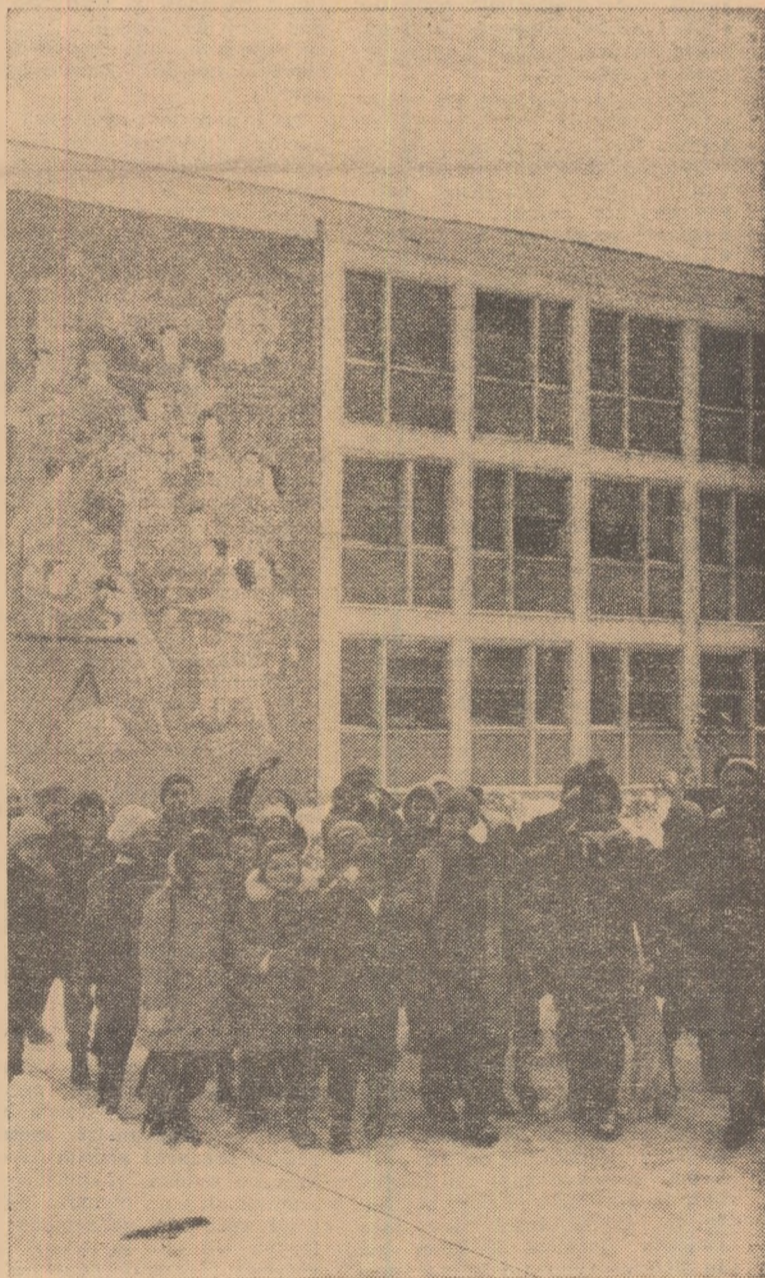
Rubrica următoare: un alt elev, alte note, altă personalitate în formare. Fiecare individ e o întreagă complexitate de probleme și de semne de întrebare la care tu, profesorul, ești chemat să găsești soluții, să dai răspunsuri.

Luai fiecare profesor în parte, cu lumea lui de elevi și deci de probleme, și suma lor vî va da tematica ședinței de consiliu pedagogic care va avea loc acum, la sfîrșit de trimestru. Un colectiv a și început să se ocupe de analiza rezultatelor înregistrate în primele luni de școală și de stabilirea sarcinilor ce vor fi de îndeplinit în viitor. Dar toți pedagogii școlii se gîndesc la ceea ce au făcut pînă acum și la ce le rămîne de făcut ca să nu mai fie în școală elevi cu note proaste, toți se gîndesc cum să muncească pentru a fi profesori cît mai buni. Căci, bineînțeles, nu este nevoie să aștepti pînă la ședința ca să vezi ce sarcini ai în față. O discuție pe care o surprind în cancelarie este edificatoare. Profesoara de științe naturale Cornelia Petcu vorbește tocmai despre acest lucru cu colega ei de specialitate, profesoara Elena Șerban. Proiectează aleătuirea unor pliante pentru ilustrarea lecțiilor de zoologie, a unor ierbare etc.

Prinși de multitudinea preocupărilor pe care le implică încheierea trimestrului, profesorii aproape că au uitat de vacanță. Nu a uitat însă tovarășa Ioana Tănăsescu, organizator al grupei sindicale „responsabila cu problemele de viață”, cum îi spunea cineva, parafrazînd titlul unei cunoscute piese de teatru. În timp ce toți discută numai despre „cîți de zece ai la clasa ta” sau „cine a rămas la voi”, tovarășa Tănăsescu, care a proiectat o excursie la București, îi îndeamnă să se înscrie, să nu piardă prilejul („Gîndiți-vă, vedem un spectacol, mergem la un muzeu, ne recreăm puțin”). Și îndată cîștigă amatori. Tot ea a fost aceea care, împreună cu conducerea școlii, a organizat pentru profesori și o mică reuniune culturală. Soluția s-a găsit ușor; Cornelia Bîzu declamă foarte frumos, Eugenia Marinescu este o bună cîntăreață, Leca Mircea este în echipa sindicală de artiști amatori, iar alți vreo zece profesori fac parte din corul sindical. Reunite, aceste câteva forțe vor reuși să ofere profesorilor o seară plăcută și reconfortantă, răsplată a muncii dintr-un întreg trimestru.

Încercînd să sintetizez, după ce am părăsit școala, diversele informații pe care le-am cules în cancelarie, înțeleg dintr-o dată că, pentru profesori, sfîrșitul trimestrului reprezintă în același timp și un început, că rezultatele obținute sînt pentru ei un imbold la eforturi sporite pe trimestrul următor, pentru a făuri din rîndurile elevilor oameni culti, puternici și drepti, care să-și slujească patria cu cinste.

B. OCTAVIAN

Sosește vacanța

Tradiții progresiste în elaborarea manualelor școlare

În presă ca și în rindurile cadrelor didactice se desfășoară discuții largi în legătură cu manualele școlare, în scopul îmbunătățirii lor și deci al perfecționării conținutului învățământului nostru. În cadrul acestor discuții s-au făcut însă puține referiri la experiența acumulată în trecut de școala noastră în domeniul elaborării manualelor.

Deși în general, după cum se știe, manualele școlare din timpul regimului burghezo-moșieresc exprimau caracterul neștiințific al învățământului, multe din ele fiind elaborate, cu concursul autorităților școlare, în scopuri afaceriste, nu este mai puțin adevărat că există în acest domeniu și o importantă tradiție progresistă, a cărei studiere și valorificare critică poate oferi cercetătorului atent multe date interesante. Într-adevăr, găsim în istoria învățământului nostru manuale elaborate de renumiți oameni de știință — Grigore Cobilescu, Emanoil Bacaloglu, Ștefan C. Michăilescu, Grigore Ștefănescu, Dr. N. Leon, Spiru Haret, Petre Poni, Dr. C. I. Istrati, G. G. Longinescu, G. A. Dima, Gheorghe Țițeica etc. — care au adus o importantă contribuție la progresul școlii, la promovarea orientării științifice în predarea unor obiecte de învățământ. Generalizând o valoroasă experiență științifică și didactică, manualele redactate de ei se situează pe o poziție înaintată, constituind documente importante pentru istoria învățământului și a pedagogiei din țara noastră.

Emanoil Bacaloglu, de pildă, profesor la Universitatea din București, a elaborat manualele **Elemente de algebră**. Pentru usul școlilor secundare. (Ed. I 1866, Ed. II 1870) și **Elemente de fizică**. Pentru usul școlilor secundare și superioare și pentru studiul particular (1870), urmărind să pună la îndemina tineretului studios cărți care lipseau și să deștepte totodată interesul pentru studiul științelor exacte. El considera că orice manual școlar trebuie continuu completat pe baza constatărilor făcute în procesul aplicării lui și prin includerea noilor realizări ale științei. „O carte mai ales care tratează despre o știință experimentală — spunea Em. Bacaloglu în prefața „Elementelor de fizică” — nu poate fi scrisă cu oricare succes decât dacă (autorul) a avut ocazia să mediteze ani mulți asupra materiei, să urmărească continuu progresul științei, să o predica în mai multe rânduri, în fine să execute el însuși toate încercările cerute de studiul acelei științe și totuși nu poate să dea cartea publicului decât cu rezervă”.

Manualele elaborate de renumitul savant geolog Grigore Ștefănescu se disting în primul rând prin originalitatea lor. În ele sunt incluse, pentru prima oară în literatura noastră didactică, elemente de geologie a României. **Cursul elementar de geologie**, manual pentru clasele liceale (1890), cuprinde 425 de figuri intercalate în text și o hartă geologică a țării noastre. Toate figurile sunt inedite, executate de autor după natură, în numeroasele cercetări întreprinse de el în diferite regiuni din țară și străinătate, timp de 25 de ani. În introducerea celui de al doilea manual, **Elemente de geologie pentru clasele inferioare secundare** (1892), Grigore Ștefănescu expune, între altele, și cerințele pe care trebuie să le respecte un manual pentru clasele mici: „Știu că dificultăți mari sunt unite cu redactarea manualelor științifice pentru clasele inferioare, unde ai a face cu inteligențe fragede și cu un capital de cunoștințe încă puțin întins, știu că asemenea cărți trebuie să fie precise, clare și măsurate cu timpul de care dispune în program și cu inteligența copiilor, dar iarăși știu că știința nu se poate preda cu folos, fie chiar și pentru copii, dacă ea nu prezintă un tot complet și bine legat, în care ideile ce autorul vrea să facă să pătrundă în mintea cititorilor să fie făcute evidente prin deducțiuni naturale și bazate pe exemple vădite și necontestate”.

Un loc important în istoria literaturii noastre didactice îl ocupă manualele de botanică și zoologie elaborate de Dr. N. Leon, manuale care au contribuit la pătrunderea darwinismului în învățământul din țara noastră. Doctorul N. Leon este în același timp inițiatorul predării cunoștințelor de științe naturale după metoda tipurilor reprezentative, pe care a expus-o într-un remarcabil studiu metodic, **Insemnătatea și metodică științelor naturale în învățământul secundar** („Școala modernă”, anul I, nr. 11 și 12, noiembrie 1897). În 1899, făcând parte din comisia pentru stabilirea programelor de științe naturale, compusă din 90 de profesori din toată țara, Dr. N. Leon a reușit să impună adoptarea orientării științifice în elaborarea progra-

melor, cu toată opoziția pe care a întâmpinat-o, între alții, și din partea naturalistului Saba Ștefănescu, și el autor de manuale. Pentru ca această dispută să nu apară ca o concurență între doi autori de manuale, Dr. N. Leon a renunțat la reeditarea manualelor sale. „Ca să pot discuta liber și dezinteresat principiile proiectului meu de program — arată în „Amintirile” sale — am declarat în plină comisie că renunț de a mai scoate în viitor ediții noi din cărțile mele, declarație de care m-am ținut. Am fost însă fericit că am izbutit să introduc în învățământul nostru secundar metoda tipurilor, despre care scrisesem în „Școala modernă”. (Dr. N. Leon, Amintiri, Iași 1925).

Succese remarcabile au înregistrat manualele de chimie elaborate de Petre Poni, care se distingeau prin conținutul lor științific și prin prezentarea lor tehnică. După aceste manuale, tipărite cu grijă și cuprinzând figuri frumoase și clare, au studiat timp de aproape jumătate de veac numeroase generații de elevi ai școlilor noastre secundare.

De o apreciere deosebită s-au bucurat din partea profesorilor și elevilor și manualele de chimie elaborate de Dr. C. I. Istrati și G. G. Longinescu. Manualul doctorului C. I. Istrati **Curs elementar de chimie (cu 222 figuri în text)** București 1891, a fost tradus și în limba franceză și introdus în școlile din Franța. Prima ediție în limba franceză — **Cours élémentaire de chimie à l'usage des lycées et collèges des candidats au baccalauréat et des élèves en médecine... Revu et augmenté d'après la IIe édition roumaine par A. Adam**, Paris, 1895 — este prefațată de renumitul chimist francez Ch. Friedel, care, evidențind calitățile manualului, arată că el prezintă cunoștințele de chimie pe baza teoriei atomo-moleculare, este foarte complet sub un volum restrâns și foarte actual, cuprinzând tot ceea ce este important în descoperirile recente. „Astfel cum este — scrie chimistul francez — cu bogăția de fapte ce conține, cu expunerea metodică și simplă, nu mă îndiesc că această carte va aduce mari servicii și că va fi apreciată de către cititori tot așa cum a fost de către judecătorii cei mai competenți și prin autoritatea lor științifică și prin experiența lor în învățământ”.

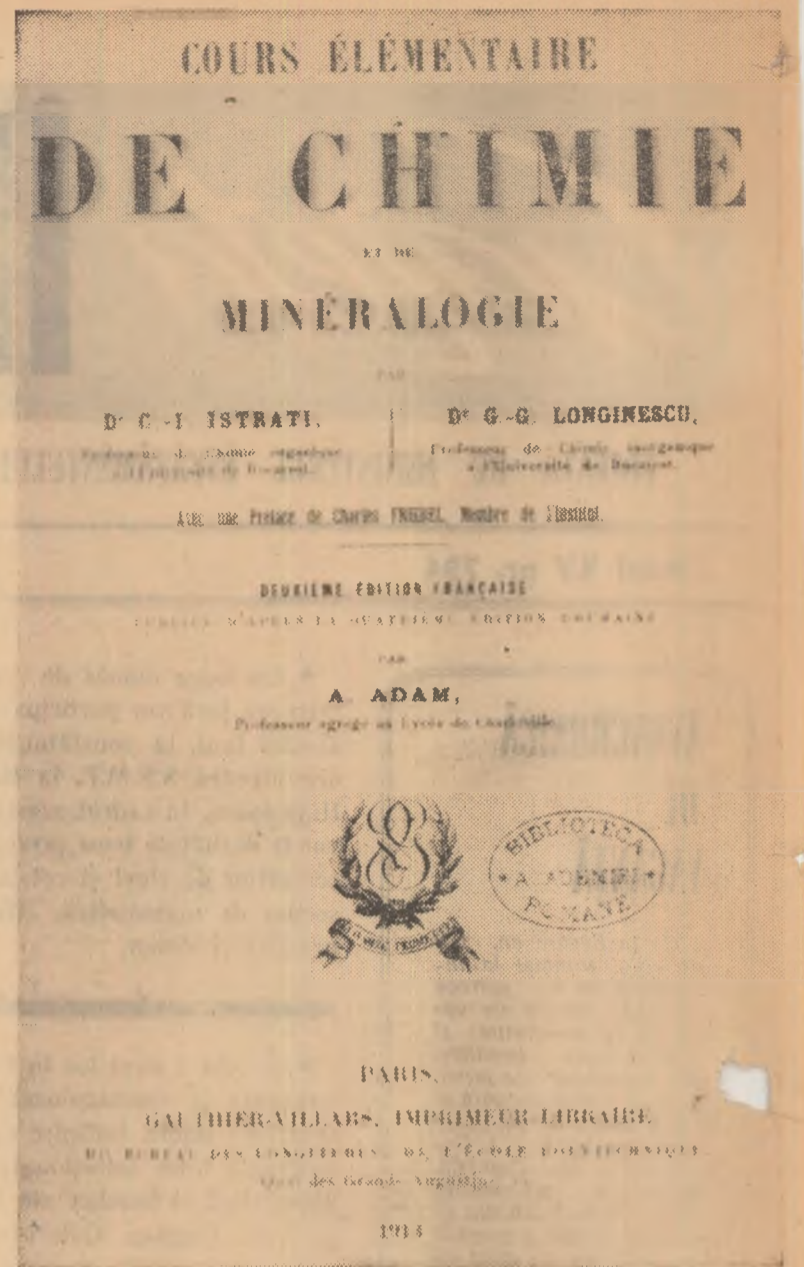
Începând cu ediția a IV-a (1908), acest manual este elaborat de Dr. C. I. Istrati împreună cu chimistul G. G. Longinescu, sub titlul **Curs metodic de chimie și mineralogie**. El a fost precedat de un remarcabil studiu pedagogic — „**Îndrumări metodice pentru predarea acestui curs**” — în care autorii explică ce înseamnă un curs metodic, evidențind cerințele pedagogice care fac ca științele să devină „adevărate mijloace de educație”. Un curs metodic, arată ei, trebuie să îmbine, în expunerea cunoștințelor, cerințele pedagogice cu cele impuse de logica științei respective, spre deosebire de „cursul sistematic”, care este mai mult o copie în miniatură a cursurilor universitare. „Într-un curs sistematic — se spune în „Îndrumări” — cunoștințele se dau de-a gata, așa cum au fost clasificate de știință, într-un curs metodic se stăruiește mult asupra legăturii între cunoștințe și mai cu seamă asupra modului

cum aceste cunoștințe au fost aflate de învățați... În locul cunoștințelor date de-a gata, se pune în rindul întâi observarea, experiența și judecata, cu care elevul trebuie să-și însușească aceste cunoștințe. Se dă mai puțină atenție la numărul cunoștințelor și se pune tot mai mult temei pe asimilarea lor... Manualul conține un număr mare de experiențe, fiind primul manual de chimie din țara noastră menit să ajute atât profesorilor cit și elevilor în executarea experiențelor. El cuprinde de asemenea numeroase și interesante date privitoare la istoria științei universale și din țara noastră și prezintă scurte biografii ale celor mai renumiți chimiști. Bogat ilustrat cu desene clare, a fost ani de zile cea mai bună și mai răspândită carte de chimie din școala noastră, determinând pe mulți tineri să se consacre studiului chimiei.

Pînă în anul 1936 manualul a apărut în 17 ediții, fiind completat și îmbunătățit de la o ediție la alta. În „**Chemarea**” care precede ediția din 1936, prof. G. G. Longinescu, făcând un bilanț al drumului parcurs de acest manual, arată: „S-au împlinit cincizeci de ani fără cinci de cind doctorul C. I. Istrati a publicat ediția I din această carte.

A trecut un sfert de veac de cînd, an cu an, schimb mereu și îndrept mereu ea să tipărească chimia românească... Am legat cartea mea de țara mea iubită ciț am putut de strîns. Am scris capitole întregi despre însemnătatea chimiei la noi, despre fabricile noastre, cu fotografiile luate la fața locului, despre bogățiile noastre, despre viitorul chimiei în România, despre chimistii romîni și despre descoperirile științifice în legătură cu trecutul nostru...” În ediția din 1939 sublinia: „Nici un rînd din această carte nu e luat de-a dreptul din alte cărți. Nici un rînd din ea nu e scris fără gîndire multă. Nici un rînd nu e scris fără arșița căldurii, cu care trebuie să scrie cineva o carte pentru școală. Ca luminarea ce se mistuie pe ea ca să lumineze pe cei din jurul ei, așa trebuie să-și mistuie sufletul și mintea cel ce face o carte de școală. Așa m-am mistuit și eu. Am pus în această carte tot mai multe cunoștințe din țara mea iubită, ca s-o iubescă tot mai mult școlarii de azi... N-am uitat pe învățații noștri și munca lor cinstită pentru neamul lor”. Referindu-se la calitățile unui bun manual, G. G. Longinescu arăta între altele că o carte de școală „trebuie să aibă în ea suflet, simțire, avînt. Stilul științific e bun, dar e rece. Fără căldură cartea e seacă și desguștă pe școlari. O carte de școală mai trebuie să fie și din vremea noastră. De aceea am făcut loc în cartea de față descoperirilor uimitoare din timpul din urmă...”

Un cunoscut autor de manuale de fizică și de chimie a fost și profesorul G. A. Dima. Institutator, coautor la manualele pentru școlile primare alături de Al. Odobescu, G. Coșbuc, Gr. Bor-

Coperta manualului „Curs elementar de chimie” de dr. C. I. Istrati, apărut în traducere franceză.

govan, Brătescu Voinești etc., autor al unei metodici a predării gramaticii, aritmeticii și geometriei pentru clasele III-IV, el a devenit mai târziu profesor de fizică și chimie în învățământul secundar și apoi la Universitatea din Cluj, dovedindu-se un harnic și priceput cercetător și inovator în domeniul metodicii predării acestor obiecte. Alături de prof. G.G. Longinescu a participat activ la perfecționarea programelor și manualelor școlare, elaborînd și studii metodice în care expune pe larg principiile ce trebuie să stea la baza programelor de învățământ.

G. A. Dima este autorul unei serii aproape complete de manuale de fizică și de chimie pentru școlile secundare, dintre care unele au fost reeditate de zeci de ori. Astfel, manualul de fizică pentru clasa a III-a și cel de chimie pentru clasa a IV-a secundară (prima ediție 1909), înglobînd lecțiile pe care autorul le-a predat timp de mai mulți ani, au apărut pînă în 1947 în 24 și respectiv 21 de ediții mereu îmbunătățite. Manualul de fizică pentru clasa a III-a a fost clasificat în 1947 primul la concursul manualelor pentru gimnaziile unice. De o apreciere deosebită s-a bucurat manualul de chimie organică pentru clasa a V-a secundară, în care sînt introduse în mod sistematic cunoștințele de chimie fizică. Așa cum aprecia prof. Dan Rădulescu, specialist în chimia fizică („Societatea de miine”, nr. 15-16/1930): „Pentru prima oară un autor român caută serios și sistematic de a introduce în chimia noastră de liceu mentalitatea sănătoasă a chimiei fizice. La fiecare pas se vedește titanul efort al autorului de a adapta cartea la nevoile moderne, stabilind legătura adîncă între fizică și chimie”.

Într-un „memoriu” întocmit de el în 1930, intitulat: **O gravă problemă școlară** — chestiunea manualelor didactice (Cluj, 1930), G. A. Dima a combătut cu vehemență afacerismul în dome-

niul manualelor școlare, determinînd în acest sens o mișcare de protest din partea Universității din Cluj, în fruntea căreia se afla atunci Emil Racoviță. În acest memoriu el spune între altele: „E de mare folos un autor bun, care, pe lângă cunoștințele exacte, mai posedă acea simpatie intelectuală, care-l face să simtă greutatea ce la fiecă pas le întilnește mintea elevului, și știe, prin o pregătire metodică, să înainteze răbdător dar temeinic, iar prin asocierea imparțirii nimerite, să sălbăticiască și să organizeze cunoștințele, scoțînd la relief pe cele fundamentale, înscriindu-le și dezvoltîndu-le pe celelalte, după importanța lor și înlăturînd tot ce nu e decît o povară inutilă pentru înțelegerea problemelor fundamentale sau a principalelor aplicațiuni... Un asemenea autor, cînd mai posedă și un stil cumpătat, precis și curgător, în care în mod fericit e asociată conciziunea cu claritatea și în care se oglindește limpede înlănțuirea sistematică a ideilor, un asemenea autor se poate socoti echivalent cu un bun profesor, conștiincios pregătit și la îndemina elevilor în orice timp și în orice loc... Opera acestor artiști speciali, lecțiunile orale sau cele scrise, sînt în mare parte creațiuni personale sau care au cel puțin un puternic colorit personal”.

Merită o atenție deosebită și lucrările didactice ale prof. I. Simionescu, autor al unor manuale și metodici pentru științele naturale, ale matematicienilor D. Pompei și Gh. Țițeica, ale prof. Popescu-Voitești etc.

Inițierea unor cercetări mai ample privind istoria literaturii noastre didactice ar putea duce la valorificarea critică a tot ceea ce este menit să contribuie la îmbunătățirea actualelor manuale școlare, față de care se pun desigur cerințe calitativ deosebite și pentru elaborarea cărora s-au creat, prin grija partidului și guvernului, cele mai bune condiții.

TIBERIU TRUTZER

ÎN DOMENIUL LIMBII ROMINE

EXIGENȚELE

INVĂȚĂMINTULUI

SUPERIOR

Deschizând discuția de față despre locul gramaticii între disciplinele studiate în școala medie, „Gazeta învățămîntului” răspunde unei vii preocupări a profesorilor de limba română, care sînt considerați și se consideră ei înșiși răspunzători de felul cum scriu și vorbesc elevii și absolvenții școlilor noastre medii.

Această preocupare, manifestată de curînd și în cursul unei convorbiri publice între redacția revistei „Limba română” cu cititorii ei de la Craiova, studenți și cadre didactice în cea mai mare parte, reprezintă un fenomen deosebit de interesant. El arată că a crescut conștiința necesității de a se cultiva mai activ limba națională în școlile de toate gradele, că a crescut dorința profesorului de limba română de a da elevilor săi, prin gramatică, un instrument cît mai exact și mai eficient de comunicare a ideilor. Este deci perfect justificat să ne întrebăm: corespunde programa școlară cu aceste necesități și dorințe? Ne oferă ea cele mai indicate mijloace spre a face ca, la absolvirea școlii medii, elevii noștri să stăpînească nu numai o bună exprimare literară, ci și tehnica de a o îmbogăți? În sfîrșit, ne dă această programă posibilitatea de a-i introduce în cunoașterea și aprecierea limbajului artistic și a celui științific?

După o veche, dar și învechită concepție, predarea limbii romine în școala medie înseamnă numai predarea gramaticii, iar gramatica, la rîndul ei, înseamnă, dacă nu mînușel, numai analiza gramaticală. Elevul este învățat să dozmembreze, să despartă, să disece, dacă vrei, fraze și propoziții, grupuri de cuvinte și cuvinte. Ne străduim mult și adesea cu o îndîjire demnă, teoretică, de toată lauda, să împingem diseceția aceasta cît mai adînc, să facem pe elevii noștri să vadă copacii care formează vasta și complexa pădure a limbii și sîntem cu atît mai mulțumiți cu cît terminologia acestei diseceții este mai bine învățată și mai ușor minuită. Dar, din diverse cauze, la sfîrșitul ciclului de predare a gramaticii, elevii întîmpină greutăți serioase cînd li se cere să redacteze o compunere ceva mai lungă, pe o temă dată sau pe o temă la libera lor alegere.

Ce lipsește din pregătirea lor? Le lipsește, după părerea mea, capacitatea de a reuni cunoștințele analitice despre care am vorbit mai sus într-un ansamblu de exprimare unitară, bine organizată. Totuși, scopul predării limbii romine nu poate fi deprinderea analizei gramaticale, ci deprinderea de a utiliza datele cele mai importante ale acestei analize spre a construi cu ajutorul lor o formă clară de exprimare a ideilor. Dacă la claritate se poate adăuga și puțină artă, cu atît mai bine.

Aș vrea, prin urmare, să insist asupra scopului predării limbii în școala medie, căci, dacă asupra acestui punct ne vom înțelege, descoperirea procedeeilor prin care el va fi atins nu constituie o problemă de nerezolvat. Aș propune, așadar, să ne apreciem rezultatele muncii duse cu elevii în primul rînd nu prin posibilitățile lor de a disece o frază, ci prin posibilitățile lor de a alcătui o expunere cursivă, fără prea multe contrasensuri (idealul ar fi fără nici unul) și fără prea multe stingăcii, căci, repet, cu riscul de a obosei pe cititor, aceasta ar trebui să fie încununarea eforturilor depuse de profesorul de limba română pentru ca elevii săi să se exprime corect.

Ca să se ajungă aici, prin programa școlară și metoda predării ar trebui să treacă firul roșu al combinării analizei gramaticale cu sinteza expunerii ideilor prin compuneri, gradîndu-se totul după forța de gîndire și după cunoștințele școlarelor. Profesorul, care și cîntărește mai totdeauna clasa, știe că membrii acestui colectiv de muncă se deosebesc, aflîndu-se unii pe o treaptă mai înaltă, alții pe una mai joasă, în limitele vîrstei și ale cunoștințelor dobîndite anterior. Cred însă că niciodată nu s-au făcut experiențe din care să reiasă, de exemplu, ce număr mediu de cuvinte există în vocabularul activ al elevilor dintr-o clasă oarecare. Spun anume „oarecare”, pentru că nu mi se pare de loc obligatoriu ca lucrul acesta să se știe numai pentru clasele de elevi care studiază gramatica. Știînd de ce vocabular dispun elevii noștri am putea, cred, să vedem împreună cu specialiștii în pedagogie dacă acest vocabular corespunde cu ceea ce se cere elevului într-o clasă anumită, referindu-ne, bineînțeles, la totalitatea disciplinelor pe

care el le studiază în conformitate cu programa școlară. Iar dacă vocabularul nu corespunde, cum să-l ridicăm la nivelul cerut? Unii profesori de limba română protestează împotriva „neologismelor” din manuale, în special din cele destinate științelor naturii. Poate că au dreptate. Dar pe baza unor impresii nu putem să decidem ce și cîte „neologisme” să fie scoase din aceste manuale, cînd și cum să fie admise ele etc. Poate că elevii le învață greu. Dar numai o cercetare atentă, științifică, ne dă dreptul să cerem colegilor noștri de la alte specialități să nu introducă decît un anumit număr de termeni tehnico-științifici în manualele de specialitate, iar acest drept care revine indiscutabil profesorului de limba română reprezintă, de fapt, și o datorie a lui.

Dezvoltarea vocabularului elevilor nu este o problemă de gramatică, ci de limbă. Ea nu se limitează deci la clasele la care programa prevede predarea gramaticii, ci se întinde, sau ar trebui să se întindă, pînă în ultima zi de școală a elevului în învățămîntul mediu.

Cît privește numărul orelor destinate gramaticii — mai bine ar fi să spunem limbii romine — aceasta depinde de precizarea scopului căruia ele îi sînt destinate. Dacă, după cum cere programa școlară în vigoare, se urmărește deprinderea unei exprimări și scrieri corecte, atunci predarea limbii romine nu se poate încheia în

În articolul său „Cerințele concursului de admitere în învățămîntul superior” („Gazeta învățămîntului” nr. 730 din 22 noiembrie 1963), prof. Vladimir Dogaru sublinia, pe bună dreptate, discrepanța creată uneori între programa școlii de cultură generală și cea a concursului de admitere în învățămîntul superior. Ca și prof. Dogaru, consider că este inechitabil să se pretindă candidaților la concursul de admitere în învățămîntul superior mai mult decît s-a studiat în școala medie și sînt convins de necesitatea ca cele două programe să fie puse de acord în toate detaliile, inclusiv în ceea ce privește reducerile survenite de la începutul anului școlar în curs.

Cred că un studiu mai amănunțit al situației elevilor clasei a XI-a din partea Ministerului Învățămîntului, a catedrelor de pedagogie de la universitățile din țară și a cercetătorilor Institutului de științe pedagogice ar duce la o orientare mai justă a examenului de maturitate și a concursului de admitere în învățămîntul superior. Stabilirea unor cerințe raționale la aceste examene ar determina economisirea multor eforturi și asigurarea unui nivel superior al însușirii cunoștințelor de cultură generală, evitîndu-se tendința spre specializare manifestată de unele cadre didactice încă din ultimele clase ale școlii medii. Este bine să nu se uite că în școala medie nu se urmărește specializarea, ci transmiterea cunoștințelor de bază ale culturii generale. În consecință, nici în școală, nici la examenul de maturitate sau la concursul de admitere în învățămîntul superior n-ar trebui să li se pretindă elevilor mai mult decît preved programelor școlii medii.

În ceea ce privește gramatica, cred că neajunsurile semnalate de prof. Vladimir Dogaru ar putea fi evitate numai prin introducerea orelor de gramatică a limbii romine la toate clasele cursului mediu. Nu numai că puținele ore prevăzute de actualele programe școlare sînt cu totul insuficiente, dar uneori sînt sacrificate și acestea pentru a dezvolta, în mod nejustificat, anumite capitole de istorie a literaturii. Înșiși faptul că programa limitează tematica acestor ore la aplicații practice de ortoepie și ortografie face ca libertatea lăsată profesorilor să ducă uneori la reluarea întîmplătoare a anumitor capitole, fapt confirmat atît de planurile calendaristice ale profesorilor de limba română, cît și de asistențele efectuate la orele de curs. Un director de școală medie îmi spunea nu de mult, cu oarecare nechez, că în ultimii ani

nici un caz în școala de 8 ani. Cred oare autorii programei școlare că un elev, oricît de silitor va fi fost, ar putea să dispună la vîrsta de 14 ani de o exprimare (orală sau scrisă) atît de corectă încît în cursul studiilor următoare să se folosească fără greș de ea? Desigur, cerința aceasta are la bază ideea că în ultima clasă a școlii de 8 ani se sfîrșește ciclul obligatoriu de învățămînt și, prin urmare, absolventul acestui ciclu trebuie să știe să se exprime corect în scris și oral. Foarte bine, dar la ce nivel? La nivelul școlii de 8 ani, firește. Atunci, de ce școlarii care continuă studiul în școala medie să se oprească și ei tot aici sau dezvoltarea exprimării lor să se facă la întîmplare, printre picături?

Predarea limbii romine în școala medie nu privește numai pe profesorul de romină. Predarea limbii romine în școala medie privește pe profesorii de toate specialitățile și nu, cum se spune uneori, numai fiindcă orice om cult trebuie să fie preocupat de cultivarea limbii naționale, ci fiindcă o bună însușire a limbii romine înseamnă și ușurarea muncii oricărui profesor care va obține mai repede înțelegerea din partea elevilor săi dacă ei vor avea un orizont mai larg, realizat în mare măsură în orele de studiu destinate limbii romine.

I. COTEANU
prof. universitar

n-a reușit să asiste la nici o oră de gramatică deoarece de fiecare dată profesorii respectivi, arătând că, „din motive obiective”, au amînat ora de gramatică pentru a adînci sau a încheia un capitol de teorie sau de istorie a literaturii.

Cu toate reducerile făcute anul acesta în programele de teorie și de istorie a literaturii, sînt convinși că s-ar mai putea renunța la anumite capitole sau s-ar mai putea concentra unele dintre ele, economisindu-se astfel un număr suficient de ore care ar putea fi afectate studiului gramaticii. În caz contrar elevii vor termina școala medie cu destule lacune în ceea ce privește cunoștințele de limbă, iar cei ce se vor îndrepta spre facultățile la care se dă concurs și la limbă vor fi nevoiți să facă singuri eforturi mari pentru a-și reimprospăta cunoștințele dobîndite în școala de opt ani și pentru a-și însuși unele noțiuni nestudiate încă, dar necesare.

E clar că în școala de opt ani nu se pot da elevilor toate noțiunile de gramatică, atît din cauza inaccesibilității lor la o anumită vîrstă cît și pentru a se evita supraîncărcarea. O serie de noțiuni trebuie deci să fie studiate în școala medie. Sînt convinși că, fără a se sacrifica cunoștințele de teorie și istorie a literaturii necesare culturii generale a oricărui tînăr, s-ar putea asigura cel puțin cîte o oră de gramatică la toate clasele cursului mediu, iar la secțiile umaniste chiar cîte două, creîndu-se astfel condițiile minime de aprofundare a noțiunilor de gramatică dobîndite în clasele precedente și de completare a lor. În felul acesta toți elevii școlilor medii și-ar putea forma deprinderi conștiente de ortografie și ortoepie.

Mă gîndesc că în clasele a IX-a, a X-a și a XI-a ale școlii de doisprezece ani s-ar putea completa și adînci unele capitole de fonetică și de morfologie mai puțin aprofundate în școala de opt ani, sau mai legate de formarea deprinderilor conștiente de ortoepie și de ortografie. La sintaxă cred că ar trebui să se discute subiectul logic și gramatical, valoarea afectivă a reluării subiectului, semiauxiliarele modale, unele probleme ale acordului articolului posesiv, al adjectivului așezat după un substantiv feminin în genitiv, ale acordului predicatului cu subiectul (după înțeles, prin atracție, acordul unui predicat exprimat printr-un verb reflexiv cu valoare de pasiv etc.), apozitia, complementul circumstanțial de instrument, de relație și sociativ, rolul cuvintelor de legătură în propoziție și în frază, mai ales sub aspect stilistic, elipsa și repetiția, cuvintele și propozițiile incidente, ordinea cuvintelor în propoziție și frază (topica), accentul și intonația etc. S-ar crea astfel premisele unei analize mai concrete a limbii și stilului scriitorilor studiați, renunțîndu-se la caracterizările generale și formale făcute în termeni vagi, mai mult de circumstanță. Un anumit număr de ore ar putea fi afectat de asemenea pentru studiul vocabularului, acesta legîndu-se, cînd este posibil, chiar de epoca cercetată la orele de istorie a literaturii.

În ceea ce privește clasa a XII-a, consider că ar fi foarte util să se introducă studiul istoriei limbii romine (bineînțeles în linii mari), pe texte din operele scriitorilor celor mai reprezentativi pentru evoluția limbii literare.

Afectarea unei ore pentru studiul gramaticii ar fi posibilă, chiar fără sacrificarea unor capitole de istorie a literaturii, dacă noțiunile de teorie a literaturii s-ar preda concomitent cu istoria literaturii de-a lungul celor patru ani ai cursului mediu, așa cum am propus cu alt prilej („Gazeta învățămîntului” nr. 694 din 8 februarie 1963).

Oricare ar fi formula adoptată, studiul gramaticii limbii romine în toate clasele cursului mediu este necesar și pentru un alt motiv: o adevărată cultură generală nu poate fi concepută fără cunoașterea temeinică și fără înțelegerea rațională, logică a gramaticii limbii materne. Mai mult decît lipsa unor cunoștințe din alt domeniu, necunoașterea și nerespectarea normelor limbii trădează de cele mai multe ori pe omul lipsit de cultură sau cu o cultură generală superficială.

Or. scopul principal al școlii medii este transmiterea acelor cunoștințe care asigură cultura generală oricărui absolvent al ei.

Prof. ION POPESCU

În biblioteca Școlii pedagogice din Bulea

Probleme noi în lecțiile de fizică

În ultimul timp s-a conturat și în domeniul electromagnetismului, ca și în cel al mecanicii, o teorie completă și încheiată. Această teorie prezintă însă mari dificultăți în predare, mai ales dacă ne propunem să realizăm deducerea directă, fără anticipări și reveniri, a întregii discipline. Într-adevăr, pe măsură ce se îndeplinește opera de sinteză, expunerea la un nivel elementar se complică, deoarece avem de ales între dorința de a da un model, o reprezentare intuitivă și dificultatea de a găsi, fără a comite erori grave, această reprezentare. Este vorba în deosebi de întrebarea dacă mai putem recurge, pentru anumite entități fizice, la reprezentări și dacă aceste reprezentări mai sînt posibile cu ajutorul mecanicii clasice.

Aceasta nu înseamnă, firește, că lecțiile pot trece dincolo de nivelul la care sînt accesibile elevilor. Înseamnă numai că va trebui să eliminăm metodele de predare care îngreunează asimilarea ulterioară a cunoștințelor moderne, că va trebui să renunțăm uneori la deducerea rectilinie a disciplinei și să acceptăm — atunci cînd nu se poate altfel — anticipări și reveniri.

Să examinăm pe baza unui exemplu — introducerea noțiunii de cîmp electrostatic și legea lui Coulomb — dificultățile care se ivesc și să vedem cum le putem înlătura.

Electrizarea prin frecare și pendulele electrice ne permit ușor să stabilim pe rînd următoarele: existența stării de electrizare; posibilitatea transmiterii acestei stări de la un corp la altul prin atingere; existența a două feluri de electricitate precum și existența unor forțe de interacțiune între corpurile electrizate. Se pune acum problema stabilirii noțiunilor de sarcină electrică și cîmp electrostatic. Manualul pentru clasa a X-a nu spune nicăieri ce este electricitatea sau cel puțin ce numim electricitate ori sarcină electrică. Noi credem de aceea că ar fi mai bine să se procedeze după cum urmează.

Vom începe prin a arăta elevilor că din studiul interacțiunii corpurilor electrizate rezultă că forța ce se exercită într-un anumit punct din apropierea unui corp electrizat asupra unui mic corp de probă, de asemenea electrizat, depinde de starea electrică a corpului de probă, de poziția în care aducem corpul de probă și de mediul în care se află corpurile cu care experimentăm. În același mod se constată că, în general, valoarea, direcția și sensul forței se modifică cînd trecem de la un punct la altul. De asemenea, forța crește dacă elec-

trizarea corpului de probă e mai intensă. Vom sublinia că această stare de electrizare „mai intensă” se poate stabili cu ajutorul unui pendul electric. Este normal să presupunem că forța de interacțiune depinde de o mărime ce caracterizează corpul de probă, și anume starea lui de electrizare, mărime pe care o vom numi sarcină electrică (q), și de o mărime ce caracterizează punctul în care am adus sarcina de probă, pe care o vom numi cîmp electric (E). Forma cea mai simplă de interdependență este $F = qE$. Forța este însă o mărime dirijată, vectorială. Sarcina electrică nu poate fi mărime dirijată, deoarece am văzut că ea poate fi trecută de pe un corp pe altul (este o mărime extensivă). Variind sarcina corpului de probă, direcția și sensul forței nu se schimbă, ci numai mărimea ei. Reiese de aci nevoia considerării cîmpului electric ca mărime vectorială.

În mod obișnuit, denumirea de cîmp electric are două accepțiuni. În primul rînd înțelegem prin cîmp electric spațiul din jurul unui corp electrizat, susceptibil de a se exer-

portă sarcina electrică — are un cîmp propriu al său care, suprapunindu-se peste cîmpul cercetat, îl va distorsiona. Rezultă de aci că sarcina corpului de probă trebuie să fie cît mai mică, pentru ca și distorsionarea cîmpului cercetat să fie neglijabilă. Vom anticipa acum că — așa cum se va vedea ulterior — chiar și corpurile neîncărcate, fie ele conductoare sau izolante, distorsionează, datorită efectului pe care cîmpul electric îl are asupra lor, cîmpul cercetat. Va trebui deci ca dimensiunile corpului de probă să fie cît mai mici, iar forma corpului de probă să fie sferică, pentru ca și distorsionarea să fie pe cît posibil simetrică. Vom defini acum corpurile punctuale încărcate cu sarcină electrică sau, cum li se mai spune, „sarcinile punctuale”.

Putem enunța acum legea lui Coulomb cu privire la interacțiunea a două sarcini. Fie q_1 și q_2 sarcinile celor două corpuri punctuale. Asupra corpului cu sarcina q_1 se exercită o forță pe care o numim F_{21} . Asupra corpului cu sarcina q_2 se exercită o forță F_{12} . Principiul acțiunii și reacțiunii ne spune că cele două forțe sînt egale în mărime și de semn contrari. Putem exprima aceste forțe cu ajutorul cîmpurilor electrice, ceea ce ne va conduce la o relație de forma $F = Cq_1q_2$.

Rămîne să cercetăm experimental de cine depinde factorul C . Experiența a fost realizată de Coulomb cu ajutorul unei balanțe de torsion. El a constatat că C e invers proporțional cu pătratul distanței și depinde și de natura mediului care separă sarcinile. Rezultatul nu ne surprinde. Ne așteptăm ca acțiunea cîmpului să fie invers proporțională cu aria sferei, respectiv cu pătratul distanței. Vom lua pentru C cîtul dintre unitate și produsul dintre aria suprafeței sferei și permitivitatea. Alegerea unităților de măsură pentru forță, sarcină electrică și lungime fixează valoarea permitivității și dimensiunile ei. Pentru a preciza unitatea de permitivitate în sistemul internațional sîntem iarăși nevoiți să anticipăm unitățile pentru intensitatea curenților și tensiunea cîmpului electric. Am putea exprima permitivitatea în farazi pe metru, dar aceasta ar implica o unitate de măsură mai puțin cunoscută decît amperul și voltul. Am putea da dimensiunile permitivității în funcție de unitățile fundamentale. În acest caz expresia este însă complicată și greu de reținut. E mai indicat de aceea ca, fără a încălca convențiile, să folosim pentru analiza dimensională două unități de natură electrică: amperul și voltul, renunțînd la masă ca unitate fundamentală.

cita în el forțe de natură electrică. La nivelul școlii medii putem să ne mulțumim cu această definiție — incompletă — și să nu amintim și de momentele mecanice care pot apărea în cîmpul electric. A doua accepțiune derivă din prescurtarea denumirii de vector cîmp electric. Deoarece mărimea dirijată ce caracterizează punctul în care aducem corpul de probă e bine determinată în fiecare punct al domeniului în care avem cîmp electric, putem reprezenta cîmpul electric printr-un cîmp de vectori.

Rezultatul experiențelor, împreună cu concluziile la care am ajuns, se poate rezuma astfel: orice corp încărcat cu sarcină electrică produce în jurul său un cîmp electric E . Sub acțiunea cîmpului electric, un corp de probă, încărcat de sarcină electrică, e supus, în cîmp, la o forță $F = qE$. Aceste afirmații depășesc însă rezultatele experienței. Într-adevăr, noțiunea de cîmp electric am dedus-o din forța de interacțiune între corpuri cu sarcină electrică. Cîmpul electric nu poate fi pus în evidență decît prin acțiunea lui asupra corpului de probă. Noi acceptăm însă că el preexistă aducerii corpului de probă, deoarece acest mod de a concepe fenomenul se dovedește extrem de bogat în consecințe.

E momentul să ne ocupăm acum de structura cîmpului electric, de modul cum variază el de la un punct la altul. Este probabil că structura cîmpului depinde de forma corpului încărcat, de modul cum se repartizează sarcina pe corp. E ușor de acceptat însă faptul că dacă forma corpului e sferică și dacă corpul e conductor, sarcina electrică se distribuie uniform la suprafața corpului, ca și faptul că structura cîmpului va prezenta simetrie sferică. Cîmpul electric e o măsură a interacțiunii dintre sarcinile electrice trebuie să ne așteptăm ca mărimea lui să scadă cu pătratul distanței, deoarece, pe măsură ce ne îndepărtăm de corpul încărcat, acțiunea lui se manifestă — egal — din cauza simetriei sferice, pe o suprafață din ce în ce mai mare și suprafața sferei crește cu pătratul razei. Acest lucru va trebui verificat experimental, deoarece numai practica confirmă sau infirmă judecățile noastre.

Faptul că fiecare corp electrizat creează în jurul său un cîmp electric ne sugerează că și corpul de probă cu care cercetăm structura cîmpului — corp de probă care

Elevi ai Școlii medii nr. 4 „Aurel Vlaicu” din Capitală, în mijlocul muncitorilor de la uzinele „Grivița Roșie”

MODERNIZAREA PREDĂRII

Minuți la microscop în laborator

La cercul „Traian Vuia”

Profesorii de matematică, fizică și chimie din Reșița au asistat nu de mult, în cadrul unui interesant schimb de experiență în ceea ce privește conducerea activității cercurilor de elevi, la desfășurarea unei ședințe a cercului tinerilor fizicieni de la Școala generală de 8 ani nr. 1 din localitate.

Cercul, care poartă numele lui Traian Vuia, și-a sărbătorit recent primul deceniu de activitate. În cadrul lui, sub îndrumarea pricepută a profesorilor, se desfășoară o activitate rodnică și interesantă. Acest lucru l-a dovedit și ședința la care ne-am referit mai sus.

Ședința a început cu prezentarea unui referat despre activitatea Uzinelor din Reșița, unde s-a fabricat de curînd cel de-al 100-lea motor de 2 100 C.P. pentru locomotiva Diesel-electrică. Referatul a fost ilustrat cu materiale demonstrative deosebit de interesante: macheta primei locomotive construite la Reșița, în 1872, și diapozitive înfățișînd mașinile cu aburi.

În continuare a avut loc o demonstrație practică privind folosirea indicatorilor pentru verificarea și punerea în evidență a apei cu

dezincrustant pentru curățirea cazanului mașinii cu aburi și s-a rezolvat o problemă în legătură cu randamentul termic al unei locomotive.

Cel mai impresionant moment al ședinței cercului a fost întîlnirea cu prim maestrul Nicolae Adam, inventatorul unei supape folosite la mașina cu aburi, decorat în repetate rînduri cu ordine și medalii. Tov. Adam a relatat membrilor cercului cîmpele din îndelungata lui activitate, a vorbit despre condițiile grele din timpul regimului burghez-moșieresc și a reliefat viața fericită pe care o au azi copiii prin grija partidului și guvernului. Președintele cercului de elevi a înmînat tov. Nicolae Adam carnetul de membru de onoare al cercului. Tinerii fizicieni au primit de asemenea în mijlocul lor pe tov. George Bogdan, colaborator la monografia „Uzinele Reșița în anii construcției socialiste” și pe prof. Barna, autorul manualului de fizică pentru clasa a VII-a.

Asistînd la această interesantă ședință, profesorii reșițeni au putut desprinde multe concluzii valoroase pentru munca de conducere a cercurilor de elevi.

RĂSFIND PLANURILE DE MUNCĂ ALE SECȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Se apropie începutul unui nou trimestru. Nu e prea devreme ca secțiile de învățămînt și școlile să reflecteze la principalele probleme pe care le ridică bunul mers al muncii în etapa următoare. Multe din acestea, sistematizîndu-și concluziile pe marginea activității din primele trei luni de școală și avînd în vedere obiectivele ei generale din acest an, se gîndesc acum la măsurile și acțiunile ce se cer întreprinse pînă la sfîrșitul anului școlar și în legătură cu deschiderea anului școlar viitor, pentru ca strădaniile pe tărîmul instruirii și educării tineretului să fie cît mai rodnice.

Ne propunem să analizăm cîteva aspecte privind planurile după care și-au desfășurat pînă acum munca secțiile de învățămînt regionale, socotînd că se pot trage unele concluzii utile pentru alcătuirea planurilor pe anul 1964.

Pornind de la concret

Nu izvorăște dintr-o atitudine formalistă cerința ca fiecare plan de activitate să înceapă cu cîteva considerații asupra activității desfășurate în etapa precedentă, asupra problemelor ce își așteaptă rezolvarea. Trecerea în revistă a celor mai importante realizări, a principalelor lipsuri și rămîneri în urmă față de cerințele izvorite din hotărîrile de partid și de stat, determinînd o privire de ansamblu asupra muncii, asigură orientarea ei în viitor spre dezvoltarea realizărilor obținute, spre înlăturarea neajunsurilor. Înțelegînd acest lucru, multe secții de învățămînt au selecționat cu grijă din multitudinea de aspecte ce au caracterizat activitatea lor pe cele cîteva mai semnificative, stabilind în funcție de acestea, cum era și firesc, obiectivele principale ale muncii. Bunăoară, secția de învățămînt a regiunii Hunedoara (șef de secție tov. Cornel Cismașu), conștată în partea introductivă a planului său de activitate că învățătorii și profesorii n-au făcut încă tot ce era necesar pentru creșterea spiritului de disciplină și a simțului datoriei în rîndul elevilor, pentru a asigura o comportare civilizată a acestora în toate împrejurările. De aceea, secția a prevăzut, printre obiectivele sale principale, mobilizarea cadrelor didactice la o activitate mai intensă pe linia cultivării respectului față de muncă, a dragostei pentru patrie și partid, a înlăturării influenței rămășițelor concepțiilor burgheze care generează o bună parte din atitudinile negative. La rîndul ei, secția de învățămînt a regiunii Oltenia (șef de secție tov. D. Voicu), consemnînd în introducerea planului că un număr destul de însemnat de elevi au încă medii de 5 și 6 sau mai mici, că rezultatele concursului de admitere în clasa a VIII-a și ale examenului de maturitate n-au fost dintre cele mai satisfăcătoare, a înscris printre obiectivele principale ale muncii sale lupta pentru ridicarea nivelului de pregătire al elevilor, hotărînd să antreneze în această acțiune pe toți profesorii și diriginții școlilor din regiune, organizațiile U.T.M. și familia.

Jaloane principale ale activității, obiectivele generale înscrise în planurile de muncă sînt concretizate mai departe în aceste planuri prin măsuri și acțiuni prevăzute a se organiza etapă de etapă. Secția de învățămînt a regiunii Hunedoara, de exemplu, urmărind să determine ridicarea calității muncii de educație, și-a propus să sprijine secțiile de învățămînt raionale în alegerea ca diriginți a celor mai buni profesori, în popularizarea sistematică a experienței înaintate a diriginților, în sporirea numărului de elevi care să meargă în excursii — excelente mijloace de educare în spirit colectiv, de întărire a disciplinei liber consimțite, de cultivare a dragostei pentru patrie, a gustului pentru frumos — în organizarea cu mai multă grijă a timpului liber al elevilor etc. Păcat însă că atenția secției de învățămînt se îndreaptă mai ales spre diriginți, cu toate că și celelalte cadre didactice sînt răspunzătoare de educația elevilor (ne gîndim în special la atenția deosebită ce trebuie dată sporirii conținutului educativ al lecțiilor, asigurării purității lor ideologice).

Bine au procedat secțiile de învățămînt ale regiunilor Galați, Brașov, Crișana, a orașului București și altele care au menționat și termenele de îndeplinire a acțiunilor stabilite, precum și pe cei care răspund de îndeplinirea lor. Este desigur această o primă garanție a asigurării ritmicității muncii, a rezolvării la

timp și în bune condiții a tuturor sarcinilor.

Dar nu întotdeauna planurile de muncă ale secțiilor arată că cei care le-au întocmit au reflectat destul de adînc asupra principalelor aspecte ale învățămîntului în regiunea respectivă, asupra realizărilor și lipsurilor lui, pentru a stabili în funcție de acestea și în raport cu sarcinile izvorite din hotărîrile de partid și de stat obiectivele muncii, măsurile concrete menite să asigure mersul înainte. Așa, de exemplu, secția de învățămînt a regiunii Iași (șef de secție tov. Vasile Mitrofan), după ce însușie, pe două pagini și jumătate, realizări, notează doar următoarele lipsuri: există un post vacant de inspector și un post vacant la evidența cadrelor, nu s-au ținut cu regularitate referate pentru ridicarea nivelului profesional al inspectorilor, nu s-a dus suficientă muncă de lămurire cu cadrele didactice pentru a se înscrie la examenele de grad și, după caz, la învățămîntul superior, inspectorii raionali nu au fost antrenati îndeajuns în controlul procesului de învățămînt, volumul mare de lucrări de cancelarie de la secția de învățămînt a regiunii a împiedicat pe inspectorii ei să facă un număr satisfăcător de inspecții de specialitate, iar unele inspecții făcute la școli nu s-au soldat cu măsuri. Dar care sînt lipsurile privind conținutul procesului instructiv-educativ în școlile din regiune, din ce cauză numai 77 la sută din elevii claselor VIII-XI au avut în iunie a.c. note de trecere la toate obiectele, care sînt neajunsurile în stilul de muncă al colectivelor de inspectorii de la regiune și din raioane, în munca de conducere a școlilor ș.a.m.d.? Nopunîndu-și astfel de întrebări, secția n-a putut stabili măsuri bine chibzuite de îndreptare. Chiar și în cazul lipsurilor precizate de către secție nu se vede în plan preocuparea atentă de a găsi soluții pentru a le înlătura. Bunăoară nu sînt prevăzute măsuri pentru micșorarea „volumului mare de lucrări de cancelarie” care îi rețin pe inspectorii în birou și nu se vede grija pentru ca timpul petrecut în secție să fie cît mai bine folosit. Planul prevede, pe lîngă destinarea unei zile pe săptămînă pentru studiul individual (care s-ar putea face și în afara orelor de serviciu) și ședințe bînare de lucru în care să se discute, pe baza unor referate, probleme ce nu necesită dezbateri speciale, întrucît sînt (sau ar trebui să fie) cunoscute oricum de către toți lucrătorii secției (de exemplu, date privitoare la programele și manualele școlare valabile în anul școlar 1963-64). Nu este rău că inspectorii se întîlnesc periodic pentru discutarea problemelor de muncă. Dar este păcat să le irosim timpul cu redactarea și discutarea unor materiale pe probleme care ar fi trebuit să le fie de mult familiare.

Nu toate amănuntele

Este un fapt pozitiv acela că majoritatea secțiilor de învățămînt și-au propus să se ocupe de problemele cele mai importante, în care este cu adevărat necesară intervenția colectivelor de îndrumare și control de la regiune. Dar nu toate planurile de activitate arată că a fost în adevăr „cernută” sumedenia de probleme, întrucît unele din ele cuprind aspecte minore sau indicate cel mult pentru planul de muncă al inspectorului. Exagerarea merge uneori pînă acolo încît își găsesc loc în planul secției probleme „de bucatărie” ca să spunem așa, care fac de obicei obiectul instructajelor.

Iată planul de muncă al secției de învățămînt a regiunii Dobrogea (șef de secție tov. Sever Baltac). Din el cu greu poți desprinde un fir călăuzitor — poate tocmai din cauza aglomerării lui cu tot felul de asemenea mărunțisuri. În legătură cu școlarizarea, de exemplu, planul de muncă — aidoma unui instructaj făcut inspectorilor la plecarea pe teren — arată că aștepția se vor interesa „dacă secție raionale de învățămînt au clară, pe cauze și vîrstă, evidența elevilor neșcolarizați”, „ce măsuri s-au luat”, „dacă ele „controlează și îndrumă munca școlilor pentru realizarea planului de școlarizare”, „ce sprijin au cerut comitetelor executive ale sfaturilor populare raionale și comunale și ce ajutor au primit în această privință”, „dacă au fost antenate și organizațiile de masă”, „dacă s-a dus muncă de lămurire cu familiile” și multe alte asemenea amănunte de domeniul instructajului. Același plan de muncă se oprește asupra unor îndatoriri curente ale inspectorilor sau chiar ale directorilor de școală. De exemplu, după ce se spune cum trebuie alcătuite planurile de muncă se precizează că inspectorii au datoria de a-și alcătui planuri de muncă pe care să le prezinte pentru viză inspectorului metodist șef și să întocmească la sfîrșitul inspecțiilor procese verbale. Mai mult: se indică în plan și unde să trimită inspectorii aceste procese verbale și chiar cum să fie păstrate!

Să avem permanent în vedere atribuțiile secției de învățămînt a regiunii

Din cele mai multe planuri de muncă se desprinde limpede înțelegerea faptului că secția de învățămînt a regiunii se ocupă în principal de controlul și îndrumarea activității secțiilor de învățămînt ale raioanelor, că ea este chemată să aducă o substanțială contribuție la îmbunătățirea stilului de muncă al acestora, la orientarea lor în rezolvarea tuturor problemelor locale ale învățămîntului în spiritul hotărîrilor

de partid și de stat și nu să dubleze secția de învățămînt a raionului sau orașului prin acțiuni paralele, sau să facă un scop în sine din controlarea unei școli sau alteia. Grăiesc de la sine despre o asemenea bună orientare formulări de felul acesta: „Vom cerceta cum s-au preocupat secțiile de învățămînt de realizarea măsurilor privind îmbunătățirea muncii educative și îndeosebi a disciplinei elevilor” (orașul București); „Vom controla și îndruma secțiile raionale în vederea organizării în bune condiții a cercurilor pedagogice. Planurile de muncă ale cercurilor pedagogice vor fi verificate și aprobate de un inspector de specialitate” (regiunea Crișana); „Vom orienta activitatea secțiilor de învățămînt raionale și orașenești spre cunoașterea modului cum se desfășoară activitatea practică a elevilor din școlile sătești pe lotul școlar, determinînd organizarea pe baze științifice a activității pe lot” (regiunea Hunedoara) etc. Fără îndoială, cunoașterea calității și a eficienței muncii secțiilor de învățămînt raionale presupune nu numai controlul în secție (discuții cu inspectorii, studierea documentelor secției etc.), dar și controlul muncii în școală, acolo unde se văd, ca într-o oglindă, rezultatele activității desfășurate de colectivul secției raionale. Foarte bine fac acele secții de învățămînt regionale care, așa cum reiese din planurile lor de activitate, cer lucrătorilor lor să asiste pe inspectorii de la raioane în munca de control pe care ei o efectuează în școli. De exemplu, secția de învățămînt a regiunii Hunedoara a cerut lucrătorilor ei să participe la controlul în brigadă organizat pe plan raional. În regiunea Suceava secția de învățămînt intenționează să organizeze șase inspecții frontale cu întregul colectiv al secției regionale și al secțiilor raionale (orașenești) pentru a urmări atît ridicarea calității inspecțiilor cît și realizarea unui bogat schimb de experiență pentru întregul aparat.

Pe de altă parte, unele secții de învățămînt și-au propus să organizeze sondaje în școli în scopul de a cunoaște calitatea îndrumării și controlului efectuat de către secțiile raionale. De exemplu, secția de învățămînt a regiunii Crișana a prevăzut în planul său de muncă sondaje la grădinițele de copii din diferite raioane, pentru a verifica modul cum au fost controlate și îndrumate acestea.

Foarte bine procedează inspectorii care, analizînd temeinic activitatea celor de la raioane aduc la cunoștința șefilor secțiilor respective constatările făcute cu privire la munca de îndrumare și control efectuată de lucrătorii din subordinea lor. Și mai complet ar fi ajutorul dacă aceste constatări ar fi aduse și la cunoștința celorlalte secții de învățămînt cu prilejul inspecțiilor efectuate în raioane sau cu ocazia participării colectivelor de inspectorii din

raioane la ședințele organizate pe plan regional. (Și nu ar fi lipsit de interes pentru învățămînt dacă în aceste împrejurări secția regională ar îndruma pe inspectorii din toate raioanele să întărească preocuparea lor pentru calitatea muncii directorului de școală, care trebuie să devină cea mai importantă verigă în îndrumarea și controlul procesului instructiv-educativ din fiecare unitate școlară).

Din cele de mai sus nu am vrea să se înțeleagă că inspectorul regiunii, ajuns în școli, nu va trebui să studieze și problemele pe care le ridică munca acestora. Controlul temeinic al activității din școală — care nu întotdeauna trebuie efectuat în prezența inspectorilor de la raion sau oraș — se impune nu numai pentru a aprecia calitatea îndrumării și controlului exercitat în toate raioanele, dar și pentru a se putea trage concluzii asupra activității de învățămînt din raion, pentru ca la nivelul regiunii să se poată detașa cît mai bine aspectele tipice ale muncii în învățămînt, pentru a se putea vedea în ce direcție trebuie să se acționeze în viitor. Multe din planurile de activitate ale secțiilor regionale arată tocmai o astfel de înțelegere a problemei.

Un aspect izolat, dar deajuns de important în planul secției de învățămînt a regiunii Dobrogea își propune ca „în îndrumarea și controlul școlilor de toate categoriile” inspectorii regionali să urmărească și desfășurarea adunărilor U.T.M. și pionierești, ceea ce, desigur, este treaba organelor de partid sau U.T.M. din raion ori regiune.

Aceasta nu înseamnă că secția de învățămînt va trebui să se considere absolvită de obligația de a cunoaște în ce măsură colaborează școala cu organizațiile U.T.M. și de pionieri, de a face să crească ajutorul pedagogic dat acestor organizații de către învățători, profesori, diriginți și directori.

Am arătat doar cîteva din aspectele muncii secțiilor de învățămînt așa cum au reieșit din planurile de activitate pe anul 1963 ale acestora. Constituind un ghid de preț în complexa activitate a colectivelor de inspectorii, planurile de muncă se cer elaborate cu deosebită grijă și răspundere. Această cerință se impune cu atît mai mult cu cît în anul 1964 secțiile de învățămînt vor avea de rezolvat, pe lîngă sarcinile curente, o serie de probleme organizatorice importante legate de trecerea în clasa a VIII-a — prin generalizarea învățămîntului de opt ani — a tuturor absolvenților clasei a VII-a.

De aceea, să ne îndreptăm cu toată seriozitatea atenția spre problemele cele mai importante ale învățămîntului din fiecare regiune, chibzînd cu răspundere comunistă asupra măsurilor pe care trebuie să le luăm etapă de etapă.

STELA PREDESCU

Experiențe de chimie în laboratorul Școlii medii din Miercurea-Ciuc

Elementul afectiv la lecțiile de desen

Experiența mi-a arătat că lecțiile de desen sînt cu atît mai izbutite cu cît în desfășurarea lor se face mai larg apel la elementul afectiv. Acesta ne ajută să-i învățăm pe elevi cum se pot înfățișa, cu ajutorul desenului, nu numai peisaje, naturi statice, scene din viața oamenilor, portrete ale lor, ci și ideile și sentimentele care-i însuflețesc.

Mi-a folosit mult, în această direcție, legătura cu cele studiate de elevi la lecțiile de istorie sau de literatură. Buneoară, după ce am asistat la clasa a V-a la o oră de istorie cu subiectul „Luptele de apărare ale romînilor împotriva turcilor”, am continuat în ora de desen (care urma celei de istorie) discuțiile despre vitejia dovedită de poporul român în luptele de apărare duse împotriva cotorpitorilor turci în vremea lui Mircea cel Bătrîn, a lui Ioan de Hunedoara, a lui Ștefan cel Mare a lui Vlad Țepeș și Mihai Viteazu, pînă la luptele duse alături de armatele rusești în războiul din 1877, cînd țara noastră și-a cucerit independența națională. Pornind de aici am arătat că pictori de seamă, ca Theodor Aman, Nicolae Grigorescu și alții au eternizat pe pînză momente însemnate din timpul acestor lupte. Apoi, prezentînd copiilor tabloul „Izgonirea turcilor la Călugăreni” de Theodor Aman, le-am explicat pe scurt ce reprezintă și le-am spus că, pentru a-l realiza, pictorul a studiat nenumărate cronici, a observat îndeaproape locurile și oamenii de la Călugăreni. Tocmai de aceea, ca și pentru faptul că a avut el însuși adînci sentimente patriotice, a reușit să zugrăvească cu măiestrie avîntul și setea de libertate a luptătorilor romîni, să reliefeze ura lor împotriva cotorpitorilor. Am înfățișat în continuare tabloul aceluiași pictor intitulat „Vlad Țepeș și solii turci”, am vorbit copiilor despre legenda care l-a inspirat și i-am ajutat să sesizeze, la nivelul înțelegerii lor, calitățile artistice. Apoi le-am cerut să deseneze ei înșiși imagini legate de trecutul de luptă al poporului român împotriva cotorpirii turcești. Din felul în care elevii și-au ales subiectele, din modul cum i-au zugrăvit pe cotorpitori, precum și pe cei care au luptat pentru independența țării mi-am dat seama că asocierea lecției de desen cu cea de istorie a trezit în sufletele lor o atitudine afectivă care i-a făcut să lucreze cu mai mult interes și mai bine.

Pentru a îmbogăți conținutul lecțiilor de desen am apelat, după cum arătam mai sus, și la cele studiate în lecțiile de limba romînă. De exemplu, după o asemenea lecție, la care s-au studiat texte despre răscoala din 1907, am vorbit cu elevii în ora de desen despre această răscoală și despre monstruoasa reprimare a celor care s-au ridicat la luptă pentru dreptate. În timp ce purtam aceste discuții le-am arătat reproduceri după tablourile lui Octav Băncilă despre revoluția din 1907, tablouri pe care le-am analizat împreună cu ei. În aceeași lecție le-am arătat și tablourile „Sosesc noi membri la gospodăria colectivă” de Iosif Bene, „Treierîșul” de Ștefan Barabaș, „Distribuirea de avansuri” de P. Fejer etc., care le-au înfățișat plastic aspecte din viața fericită de astăzi a fărânimii noastre. Apoi le-am cerut să realizeze desene inspirate din discuțiile purtate. Și de data aceasta lucrările efectuate în clasă de elevi mi-au întărit convingerea că elementul afectiv, pe lingă contribuția pe care o aduce la fixarea în memoria elevilor a problemelor tratate, îi face să dea desenelor un conținut mai bogat, să pună suflet în munca lor.

Bineînțeles însă că nu numai corelația cu celelalte discipline îmi slujește pentru a imprima un conținut afectiv lecțiilor de desen. În acest scop folosesc și alte multe mijloace.

Așa, de pildă, în timpul verii elevii au făcut numeroase excursii, au fost în taberele de pionieri la munte, la mare etc. I-am îndemnat să-și facă schițe din localitățile prin care urmau să treacă, din întreprinderile pe care aveau să le viziteze, să fixeze prin cîteva linii, pe blocurile lor de desen, peisajele semnificative. La începutul anului școlar elevii s-au între-

cut să-mi arate că mi-au urmat sfaturile și să-mi afle părerea în legătură cu schițele pe care le-au realizat. Am purtat atunci cu ei o discuție despre cele văzute în timpul vacanței, insistînd în mod deosebit asupra înfățișării litoralului. Elevii au povestit despre frumusețea construcțiilor de la Mamaia, Constanța, Mangalia, Eforie și, conduși de mine, s-au oprit asupra celor mai semnificative elemente ale acestora. După această discuție, în care elementul afectiv a avut un rol important, elevii au lucrat cu deosebită trageră de inimă la desenele lor, înfățișînd aspectul de astăzi al litoralului.

Bineînțeles că însuși conținutul lecțiilor de desen oferă numeroase prilejuri de discuții care au o însemnată influență afectivă asupra elevilor. De exemplu, tratînd despre pictorii de la 1848, le-am arătat cum artiști ca Ion Negulici, Daniel Rosenthal sau Barbu Iscovescu au reinnoit arta noastră, apropiînd-o de viață, imprimîndu-i un caracter patriotic și militant. În mod deosebit i-a impresionat pe elevi tabloul „Romînia revoluționară își rupe cătușele” de Daniel Rosenthal, ei înțelegînd că acesta a constituit un ade-vărat manifest revoluționar.

I-au impresionat de asemenea mult pe elevi cele aflate în legătură cu Nicolae

Pregătirea elevilor pentru înțelegerea muzicii

Pentru a-i ajuta pe elevii din școala de 8 ani să iubească muzica, să prindă interes pentru ascultarea și executarea ei, caut să pornesc nu de la elemente teoretice aride, ci de la particularitățile concrete ale melodiei, caut ca lecția de muzică să fie cît mai atractivă, asociînd înțelegerea muzicii cu trăirea ei. De la aceste principii pornesc în organizarea procesului predării muzicii, în care (în seama, desigur, de scopul fiecărei lecții, de nivelul de cunoștințe al elevilor etc.

Așa, de pildă, cînd predau un cîntec copiilor din clasele mici, le explic mai întîi textul, recurgînd la povestire sau la convorbiri. Apoi îl cînt strofă cu strofă, arătîndu-le cu mîna, prin așa-numita dictare aeriană, mersul melodiei. Pentru a explica elevilor înălțimea sunetelor mijlocii și joase în cele trei registre dau și exemple din natură (cîntecul păsărilor) sau folosesc instrumentele muzicale (vioară, contrabas, flaut etc.). Ritmul îl fac înțeles recurgînd la bătăile unui ceas cu pendul (o dată cu oscilațiile pendulului de la stînga la dreapta copiii execută cele două mișcări cu mîinile în sus și în jos).

Utilizez în același timp și semnele grafice, întrucît acestea li obișnuiesc treptat pe copii să urmărească modul cum urcă și coboară melodia și imprimă în memoria lor înălțimea sunetului, durata și ritmul. Anume, textul cîntecului fiind scris pe tablă, marchez grafic fluctuațiile melodiei prin linii frînte notate deasupra versurilor. Și durata o explic prin semne grafice, însemnînd sunetele scurte cu liniițe scurte și cele lungi cu liniițe lungi.

orașul Bonn, despre copilăria lui tristă și grea, despre uriașul lui talent și despre munca lui neîntreruptă, îndirjită. Le-am spus că toate lucrările lui — simfonii, concerte, sonate, opera „Fidelio” etc. — oglindesc marea lui dragoste față de popor, sînt pătrunse de cele mai nobile sentimente umane, de încredere în viață, în viitorul omenirii. Le-am făcut cunoscut apoi conținutul odei lui Schiller și le-am cerut să asculte cu atenție un fragment din melodia pe care a compus-o Beethoven pe versurile ei. După ce au ascultat melodia, i-am stimulat să-și spună părerea cu privire la fragmentul interpretat. Am trecut în continuare la studierea textului, începînd cu prima strofă. M-am străduit să citesc cît mai expresiv, subliniînd în frazare cuvintele pe care cade accentul logic. Am scris textul pe tablă și l-am citit cu elevii în ritmul în care a fost scris cîntecul. Apoi am cîntat eu prima strofă, făcîndu-i pe copii atenți asupra concordanței dintre textul literar și melodie, pentru a-i ajuta să înțeleagă cum redă muzica ideile exprimate prin cuvinte.

A urmat studierea melodică a cîntecului pe fraze, începînd cu primul vers — „Slavă ție stea curată” — pe care l-am repetat de trei-patru ori la pian sau la vioară dublat de voce. Am manifestat multă grijă pentru a asigura intonația justă, ritmica exactă, dicția, frazarea și nuanțele corecte. Elevii au executat încet după mine, în vreme ce eu i-am urmărit cu atenție. Atunci cînd în timpul executării unii elevi greșeau am repetat fraza de mai multe ori, pînă cînd era intonată corect. Apoi am atras atenția asupra figurilor ritmice întîlnite în text.

Așa am procedat cu toate versurile. Am ascultat un elev, apoi pe un al doilea și al treilea și după aceea am cerut ca întregi grupuri de elevi (pe rînduri), să cînte o frază sau mai multe. La urmă am executat întreg cîntecul cu toată clasa.

Iată și cum am organizat o oră de ansamblu coral.

Mai întîi am făcut exerciții pregătitoare — respirație, cîntarea gamei pe diferite intervale, cîntarea gamei simultan la terță (mă preocup mult să-i obișnuiesc pe elevi să cînte pe două și trei voci, deoarece aceasta duce la dezvoltarea auzului muzical, a simțului ritmic modal, armonic și polifonic și, mai ales, la cultivarea memoriei muzicale). Am cîntat cu elevii și acorduri prelungite, cu diferite grade de intensitate, de la crescendo către descreșcendo și invers — făcînd prin aceasta încălzirea vocilor — apoi diferite vocalize în cele trei registre (mediu, acut, grav). Aceste exerciții au durat 5—10 minute.

În continuare am trecut la verificarea cîntecului învățat în ora anterioară. Am controlat cîteva caiete, apoi am cerut elevilor să vorbească despre conținutul textului și despre semnificația melodiei acestuia. Două grupuri de cîte 4—5 elevi au executat cîntecul în vocea I și a II-a. Ceilalți elevi au ascultat cu atenție. Cu ajutorul lor am corijat lipsurile observate, insistînd asupra respirației, dicției, ritmului și intonației. Toți elevii au repetat apoi cîntecul pe părți. Momentul verificării a durat 10—12 minute.

A urmat lecția nouă — predarea cîntecului „Partidului” de V. Popovici, pe versuri de Eugen Frunză. Le-am dat elevilor, pe scurt, cîteva date privitoare la creația lui V. Popovici, oprindu-mă îndeosebi la lucrările lui corale pline de patos și lirism („Bădița al meu”, „Sirena lui Roaită” și altele). Apoi am executat eu însumi cîntecul (așa cum am procedat cu „Oda bucuriei”) și i-am stimulat pe elevi să-și spună părerea asupra melodiei. Am cerut în continuare unuia din ei să citească textul și am analizat cu întreaga clasă conținutul lui de idei, subliniînd că libertatea, pacea și fericirea pe care noi le cunoaștem astăzi au fost dobîndite prin lupta partidului.

Vorbînd despre melodie am subliniat figurile ritmice mai greu de executat — cele scrise în gama mi minor. După ce am repetat prima strofă, citînd-o ritmic împreună cu elevii, am cîntat vocea întîi, executînd la pian melodia vocii a doua. Am atras atenția elevilor asupra corelației de ton și de ritm a vocilor, pentru a-i deprinde să asculte deodată ambele voci. În continuare am cîntat vocea a doua, executînd la pian vocea I. A urmat studiul cu elevii a melodiei, pe voci. Studierea fiecărei voci în parte s-a desfășurat pe fraze, propoziții și perioade. Cînd am socotit că melodia a fost învățată am reunit vocile și am repetat de două, trei ori cîntecul în întregime.

Fără a mă mulțumi cu cele realizate la lecții caut ca, pe măsura înțelegerii elevilor și fără a-i supraîncărca, să-i deprind, în cadrul activității extracurriculare, cu audiția unor piese muzicale de valoare, considerînd că aceasta contribuie în mod efectiv la pregătirea lor pentru înțelegerea muzicii.

EXTRASE DIN LUCRĂRILE PREZENTATE LA EXAMENELE DE GRAD

Grigorescu. Vorbindu-le despre copilăria lui, despre lupta pe care a dus-o pentru a se perfecționa prin propriile sale puteri, despre greutățile pe care le-a înfrînat și despre tematica generală a creației sale, am încercat să zugrăvesc în fața lor chipul unui patriot a cărui pildă este demnă de urmat.

Toate aceste procedee îi fac pe elevi să simtă un interes sporit față de lecțiile de desen, contribuie efectiv la educația lor estetică.

Prof. I. BURUIANĂ
Tg. Mureș

Alături de maestrul...

Prof. I. V. ROGOJINA
București

Contribuție largă la organizarea vacanței elevilor

Cîteva dialoguri purtate între elevi în aceste zile de încheiere a primului trimestru.

La Brașov:

— Ce ai de gînd să faci în vacanță?

— Voi trece foarte des pe la clubul uzinei „Steagul Roșu”. N-ai auzit și tu? A organizat un program special pentru vacanța noastră. Iar la bibliotecă au fost aduse special sute de volume noi din literatura pentru tineret.

La Cluj:

— Costine, vii cu noi miercură viitoare! Uzinele „Tehnofrig” ne-au pus la dispoziție o mașină ca să facem circuitul orașului.

La Săbăoani, în raionul Roman:

— Știți, băieți? Echipa artistică a sindicatului din comună pregătește la căminul cultural un spectacol cu piesa „Lanțul manevrelor” de Ștefan Haralamb, special pentru noi, școlarii!

Aceste frînturi de discuții dovedesc preocuparea deosebită pe care o au sindicatelor pentru a face vacanța de iarnă a elevilor cit mai bogată în bucurii.

Spectacole și programe speciale la cluburi

La Brașov, la Timișoara, la Cluj, la Galați și în multe alte locuri din țară consiliile sindicale au antrenat sindicatele întreprinderilor pentru ca, printr-o strînsă colaborare cu sindicatele din învățămînt, să contribuie la organizarea în vacanță a unor acțiuni variate și atractive. Ca urmare, în planul de activitate al clubului uzinelor „Steagul Roșu” din Brașov, de pildă, au apărut multe acțiuni în dreptul cărora figurează mențiunea „pentru elevii aflați în vacanță”. Printre acestea se numără spectacolele formației de teatru și concertele corului „Steagul Roșu” închinat celei de-a XVI-a aniversări a Republicii, un concurs „Cine știe, câștigă” cu tema „Să cunoaștem tehnica nouă”, întâlniri cu frunzași în producție, cu ingineri și tehnicieni, în care aceștia vor vorbi despre trecutul, prezentul și viitorul uzinei. Împreună cu vizitele în uzină organizate pentru elevi, această întâlnire îi va ajuta desigur mult pe viitorii absolvenți în ceea ce privește alegerea profesiei.

Sindicatul n-a uitat nici acțiunile sportive, atât de îndrăgite de elevi. Împreună cu clubul sportiv „Steagul Roșu”, el organizează întreceri de sănătate și concursuri de schi dotate cu premii. Cei mai buni dintre concurenți vor fi antrenați într-o tabără specială în vederea participării la campionatele republicane de juniori și la spartachiada de iarnă.

Acțiuni variate — spectacole, întreceri sportive etc. — au fost organizate pentru elevi de către sindicatele uzinelor „Tractorul”, „Hidromecanica” din Brașov, „Electroprecizia” din Săcele.

Biblioteca clubului uzinelor „Industria sirmei” din Cimpia Turzii a organizat cîteva după-amieze literare în care vor fi prezentate cărțile pentru tineret nou apărute. Toate aceste cărți au fost procurate în număr suficient pentru a satisface cererile elevilor. Același club, continuînd o acțiune care se bucură de apreciere deosebită, va organiza pentru elevi două simpozioane cu tema „Marile cuceriri ale științei și tehnicii în secolul XX”. Simpozioanele, care vor fi susținute de specialiști cu înaltă calificare din producție, profesori ai școlii medii și ai grupului școlar profesional și la care au fost solicitați să-și dea concursul și profesori ai Universității din Cluj, vor fi urmate de filme documentare precum și filme artistice de anticipare științifică.

Echipele artistice ale sindicatelor din învățămînt ale orașelor Timișoara și Craiova au pregătit pentru vacanța de iarnă programe speciale pe care le vor prezenta atât în școlile de 8 ani, medii și profesionale din localitate cit și în școlile din comunele apropiate.

Cercetătorii folclorului cunosc de multă vreme comuna Săbăoani, din apropierea Romanului. De zeci de ani corul și echipa de dansuri a tîrănilor din comună sînt vestite pentru minunatele cîntece și dansuri pe care le interpretează. În anii

puterii populare, tradițiile artiștilor amatori din Săbăoani au căpătat o nouă strălucire. În mare măsură avîntul cultural-artistice din viața comunei este și meritul profesorilor și învățătorilor de la școala generală de 8 ani de aici. Activînd în cadrul sindicatului din comună, echipa de teatru a cadrelor didactice din Săbăoani și colectivul de păpușari pregătesc pentru această vacanță de iarnă, noi premiere pe care le vor prezenta pe scena căminului cultural. Printre ele se numără și premiata piesă „Lanțul manevrelor” de Ștefan Haralamb, pentru care, după cum se vede și din fotografia alăturată, se fac intense pregătiri.

Prin telefon de la Cluj

Tovarășa Maria Cheșeriu, secretara comitetului sindicatului salariaților din învățămîntul elementar și mediu din orașul Cluj ne transmite prin telefon:

„La fel ca și în anii trecuți, școlile din orașul Cluj au organizat vacanța de iarnă a elevilor într-un chip plăcut și instructiv. Folosind experiența dobîndită, comitetul sindicatului nostru a sprijinit conducerea școlilor în pregătirea unor acțiuni atractive, cu un bogat conținut educativ. Dintre acestea cităm: vizionarea unor spectacole de teatru și cinematograf, vizite la uzinele „Unirea” și „Tehnofrig”, la Atelierele „16 Februarie”, la muzeele istorice și de artă, excursii, întâlniri cu scriitorii, cu evizienții în întrecerea socialistă.

În cinstea aniversării Republicii în toate școlile se vor organiza activități legate de acest eveniment important. Elevii vor participa la serbările dedicate zilei de 30 Decembrie, întîlnindu-se cu acest prilej cu conducătorii ai organelor locale de partid și de stat, care le vor înfățișa realizările poporului nostru în opera de desăvîrșire a construcției socialismului în patria noastră, le vor povesti fapte din trecutul glorios de luptă al partidului.

Acordăm un sprijin larg conducătorilor de școli în organizarea pomului de iarnă. S-au luat din timp măsuri pentru ca Moș Gerilă să fie primit cu cit mai multă ospitalitate, să i se creeze condiții optime, pentru ca, la rîndul lui, și el să fie mai darnic. Un program bogat de jocuri sportive, de întreceri la sîniuș, patinaj, de excursii în împrejurimile orașului (Hoiia, Făget, Cetățuie) va atrage de asemenea un număr mare de elevi de toate vîrstele.”

Spicuri dintr-un interviu

Pe tovarășa Petruța Stoian, directorul clubului sindicatelor

din învățămînt din Capitală, am găsit-o dînd indicații cu privire la ornarea holului central al clădirii.

„Pregătiri pentru vacanța de iarnă” — ne spune tovarășa Stoian — arătîndu-ne cu un gest larg ghirlandele multicolore care vîluresc de-a lungul plafonului, precum și personajele de basm care împodobesc pereții.

Discuția a continuat, firește, asupra acțiunilor întreprinse de club pentru asigurarea unei vacanțe cit mai plăcute a elevilor. Bibliotecarul clubului, tov. Nicolae Edulescu — care se ocupă în mod special de organizarea acțiunilor culturale — ne face cunoscută cîteva dintre cele mai interesante manifestări.

Iată-le. La 24 decembrie se va desfășura o „dimineață de basme”, cu prilejul căreia elevii din clasele mici se vor întîlni cu scriitorul Marcel Breslașu. La 25 decembrie, tot dimineața, elevii vor avea prilejul s-o cunoască mai îndeaproape pe îndrăgita interpretă a pieselor de copii de la radio și televiziune, artista emerită Silvia Chicoș. În seara de 27 decembrie va avea loc, în cinstea celei de-a XVI-a aniversări a proclamării Republicii, un recital de versuri la care își vor da concursul un grup de scriitori și de actori ai teatrului Lucia Sturdza Bulandra.

— Dar despre tradiționala ser-

DIN VIAȚA ORGANIZAȚIILOR SINDICALE

bare a pomului de iarnă ce ne puteți spune?

— Ca de obicei — ne informează tov. Petruța Stoian — sindicatele din învățămînt din toate raioanele Capitalei vor organiza serbarea pomului de iarnă în incinta clubului nostru. Clubul nostru a și început să instaleze un brad impunător și va asigura întregul program artistic al serbărilor. Își vor da concursul formația de marionetiști, cuceririle de balet și pian, vor fi prezentate interesante programe de filme de desene animate etc.

Nenumărate, pline de farmec vor fi bucuriile pe care vacanța de iarnă le pregătește elevilor. Sindicatele din întreaga țară se străduiesc să aducă o contribuție cit mai însemnată la reușita activităților organizate în această vacanță.

A. M.

Moment de la repeliția piesei „Lanțul manevrelor” pe care o pregătește echipa de teatru a căminului cultural din Săbăoani, raionul Roman

O ADUNARE PENTRU DARE DE SEAMĂ ȘI ALEGERI

De curînd, în orașul Botoșani a avut loc adunarea pentru prezentarea dării de seamă și pentru alegerea noului comitet al sindicatului de învățămînt din acest oraș.

Darea de seamă prezentată cu acest prilej, ca și dezbaterile din adunare au înfățișat în primul rînd succesele obținute în dezvoltarea bazei materiale a școlilor din oraș și în îmbunătățirea conținutului muncii instructiv-educative, succese la care organizațiile sindicale au adus o însemnată contribuție. Astfel, îndrumate de comisia muncii profesionale a sindicatului, organizațiile sindicale au sprijinit conducerea de școli să cuprindă în școală pe toți copiii de vîrstă școlară, au contribuit la perfecționarea măiestriei pedagogice a cadrelor didactice, la legarea învățămîntului de viață.

Pentru generalizarea celor mai bune metode de muncă și pentru a ajuta profesorilor în predarea unor capitole mai dificile ale programelor școlare, comitetul sindicatului a organizat dezbateri pe teme privind folosirea calculelor matematice în predarea fizicii, lămurirea elevilor, în cadrul lecțiilor de istorie, asupra concepției marxist-leniniste despre rolul maselor și al personalității în istorie, îndrumarea și controlul lecturii suplimentare a elevilor, procedeele folosite în predarea limbii române și a limbilor străine, elementul nou în lecțiile de recapitulare etc.

Darea de seamă și discuțiile au relevat de asemenea că, preocupîndu-se continuu de înarmarea ideologică a membrilor de sindicat, comitetul sindicatului, îndrumat de organele

de partid, a sprijinit îndeaproape secția de învățămînt în buna desfășurare a învățămîntului ideologic pentru cadrele didactice. Au fost organizate în acest scop consultații colective, iar învățătorii și profesorii, cărora li s-a pus la dispoziție materialul bibliografic necesar, au fost mobilizați să studieze regulat și cu seriozitate. Ca urmare s-a constatat o reală ridicare a nivelului pregătirii ideologice și politice a cadrelor didactice, ceea ce s-a răsfrînt în îmbunătățirea conținutului muncii de instruire și educare a elevilor, de pregătire a acestora pentru viață.

Comitetul s-a străduit de asemenea ca prin comisia muncii culturale de masă să antreneze în această muncă marea majoritate a membrilor de sindicat. Prin conferințele și expunerile ținute în fața oamenilor muncii din oraș și comune, în întreprinderi, instituții și cămine culturale, numeroase cadre didactice au contribuit la dezvoltarea interesului pentru problemele științei și la îmbogățirea cunoștințelor de cultură generală ale locuitorilor din raion. Comitetul sindical a sprijinit în același timp, prin lectori calificați din rîndul cadrelor didactice, buna funcționare a Universității populare care a luat ființă de curînd în oraș.

Cu bune rezultate au activat formația de teatru și orchestra sindicatului, care au străbătut comunele raioanelor Botoșani și Săveni, prezentînd programe artistice în fața a peste 15.000 de spectatori. O contribuție substanțiată a adus în munca culturală și formațiunea de cor, care împlineste 15 ani de existență, fiind cea mai veche și mai viabilă formație corală din oraș.

Membrii de sindicat au criticat însă faptul că nu s-a acordat suficientă atenție organizării unor excursii documentare pentru cadrele didactice, cerînd ca, în viitor, asociația sportivă „Lumina” să facă mai mult în această privință.

În încheierea ședinței participanții au arătat că succesele obținute, îmbunătățirea continuă a muncii vor trebui să preocupe îndeaproape comitetul nou ales al sindicatului.

În organizațiile sindicale din școlile orașului Botoșani există toate premisele necesare pentru ridicarea simțitoare a nivelului activității pe care o desfășoară acestea în rîndurile învățătorilor și profesorilor. Cu sprijinul tuturor membrilor de sindicat, comitetul nou ales va izbuti, desigur, să-și îndeplinească cu cinste sarcinile.

Prof. EMIL ANTONOVICI
Botoșani

PENTRU EDUCAȚIA ESTETICĂ A TINERILOR

În planul său de acțiuni cultural-educative, comitetul sindical de secție de la Școala de meserii-confecții din București a înscris organizarea unei prezentări a vieții și operei marelui nostru compozitor George Enescu, însoțită de o audieră pe discuri din creația enesciană.

Elevii școlii au vizitat în prealabil muzeul „George Enescu”, oprindu-se îndelung în fața fiecărui obiect, a fiecărui document

care evocă viața și activitatea genialului artist, închinată în întregime muzicii, gloriei artistice a patriei noastre.

Apoi, în cadrul manifestărilor organizate în școală, au ascultat o expunere a tovarășului Romeo Drăghici, directorul muzeului „George Enescu”. Numeroasele fapte din viața marelui compozitor cuprinse în expunere, pîdele de muncă perseverentă, de dăruire fără mar-

gini muncii au impresionat puternic pe elevi.

Aceștia au audiat în continuare Rapsodia I-a de George Enescu, urmîrind cum a prelucrat geniul marelui creator temele cîtorva vechi și foarte cunoscute cîntece populare, dîndu-le o nemiîntîlnită strălucire.

„Expunerea și audieră la care am participat — spunea una dintre eleve la încheierea manifestării —

ne-au dat imbold să cunoaștem mai multe lucruri despre creația muzicală, să învățăm să pătrundem operele marilor genii ale muzicii universale, printre care se numără și George Enescu.”

Acțiunea organizată de comitetul secției sindicale de la Școala de meserii-confecții București a îndeplinit toate condițiile pentru a contribui din plin la educația estetică a elevilor.

